

BAZELE TEORETICE PRIVIND ECHILIBRUL BUGETAR ȘI CONCEPTELE MODERNE DE PROGRAMARE A LUI

Gheorghe ILIADI, dr. hab., prof., IEFS
Svetlana DODON, drd., IEFS

Recenzent: Tatiana MANOLI, dr. hab., prof., IEFS

Materialul prezentat este pregătit în baza analizei comparative a diferitor teorii și modele de echilibrare a bugetului național public. Sunt întreprinse încercări de a sintetiza diferite metode, tehnici și procedee calitative folosite în activitatea financiară pentru echilibrarea bugetului.

Au fost sistematizate diferite poziții a autorilor, școli și direcții conceptuale în știința europeană a bazelor metodologice consacrate problemei echilibrului. Sunt delimitate unele teorii cu impact în investigațiile științifice a problemelor echilibrului bugetar în anumite etape a evoluției dezvoltării moderne.

Cuvinte cheie: buget național, teorii, modele, concepte moderne, analiza comparativ, metode, tehnici și procedee de echilibrarea bugetului.

Cerința de bază în teoria finanțelor clasice a echilibrului bugetar constituie acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile ordinare ale fiecărui an bugetar. La etapa inițială a perfecționării sistemului bugetar anualitatea și echilibrul bugetului erau indisolubil legate, având drept rezultat echilibrul stabil în parametrii întocmirii bugetului anual. Cu alte cuvinte echilibrul bugetar se referea atât la întocmirea unor bugete balansate, cât și la păstrarea echilibrului în perioada de execuție a bugetului. Au fost țări în care legislația financiară nu permitea întocmirea unor bugete dezechilibrate. De exemplu, în Germania legislația financiară interzicea elaborarea de bugete deficitare, precizând că veniturile și cheltuielile publice aprobate de lege, trebuie să fie echilibrate.

Acest principiu al echilibrului bugetar o dată cu trecerea timpului a fost, abandonat, atât sub impulsul teoreticienilor finanțelor funcționale care promovau teoria bugetelor ciclice și cu caracter regulator. Întru lichidarea principiului echilibrului bugetar a mai exercitat influența impactul economiei reale, care nu asigura un randament fiscal suficient pentru acoperirea cheltuielilor publice anuale. Nerespectarea principiului echilibrului bugetar a determinat recurgerea la diferite practici cum ar fi: întocmirea a două bugete, din care unul a fost ordinar echilibrat dar altul-extraordinar deficitar, ce putea fi echilibrat pe seama veniturilor provenind din împrumuturi și emisiune bănească (de exemplu în practica Germană), asigurarea echilibrului prin operațiunea de „debugetizare”- operație de reducere a cheltuielilor înscrise în bugetul de stat prin transferul unei părți a lor într-un cont special sau în contul unei colectivități teritoriale (de exemplu în practica în Franceză), sau elaborarea de bugete ciclice (de exemplu în practica Suedeză).

Însă cu trecerea timpului o serie de state au renunțat la aplicarea în practică a principiului echilibrării bugetare,

THEORETICAL BASIS OF BUDGET BALANCE AND MODERN CONCEPTS OF ITS PROGRAMMING

Gheorghe ILIADI, PhD, prof., IEFS
Svetlana DODON, PhD student, IEFS

Reviewer: Tatiana MANOLI, PhD, prof., IEFS

Below material is prepared based on comparative analysis of different theories and models of balancing of the national budget public. There are made some attempts to synthesize various methods, techniques and qualitative methods used in financial activity in order to balance the budget. Have been systematized different positions of the authors, schools and conceptual directions of the European science of methodological bases devoted to the problem of balance. There are delimited some theories with impact on scientific investigations of budgetary balance problems, in certain stages of the evolution of modern development.

Key words: national budget, theories, models, modern concepts, comparative analysis, methods, techniques and procedures and budgetary balance.

Basic requirement in classical finance theory is to balance the budget, to fully cover the costs out of the ordinary income in each budget year. At the initial stage of improving of the budget system annuality and budgetary balance were inseparably linked, this has as a result stable equilibrium parameters of the annual budget preparation. With other words, balance the budget was referring not only to the preparation of balanced budgets as well as to maintain balance during budget implementation. There were countries in which financial legislation did not allow the preparation of unbalanced budgets. For example, the German financial law forbade elaboration of deficient budgets, specifying that public incomes and expenses approved by law must be balanced.

This principle of budgetary balance over time was abandoned, under the impulse of functional finance theorists who promoted theory of cyclical budget and with regulating character. For settlement of this principle has contribute influence of real economy. Failure to follow the principle of budgetary balance has led into using of various practices such as preparing two budgets, one of which was ordinary balanced but another extraordinary - deficient that could be balanced based on income from emission of paper money (eg German practice), ensuring the equilibrium through the operation of "debugetizare" - operation of reduction of costs included in the state budget by transferring a part of them in a special account or in an account of local authorities (eg French practice) or elaboration of cyclical budgets (eg Swedish practice).

But over time some states have abandoned the application of the principle of budgetary balance, developing and presenting to parliament for approval of the budgets with deficit.

elaborând și prezentând parlamentului spre aprobare bugete deficitare.

Totodată, cu existența a principiilor sus menționate în teoria finanțelor funcționale a apărut o altă particularitate a echilibrării bugetare - renunțarea la echilibrarea anuală a bugetelor și trecerea la echilibrare bugetului la nivelul unui ciclu economic, prin întocmirea de bugete multianuale. Utilizarea tehnicii bugetelor ciclice presupunea realizarea echilibrului dintre veniturile și cheltuielile publice prin intermediul unui buget multianual, ținându-se seama de variațiile veniturilor publice în timpul diferitor faze ale unui ciclu economic, ignorând stabilirea echilibrului bugetar anual.

Bazându-se pe teoria economică conjuncturală, economiștii care susțin caracterul funcțional al finanțelor, în perioadele de prosperitate economică, remarcă tendința de creștere a veniturilor fiscale și a veniturilor publice. Creșterea veniturilor publice este drept rezultat al creșterii rapide a produsului intern brut. În perioadele de depresiune, viceversa restrângerea activității economice generează o reducere a veniturilor publice, punându-se la îndoială posibilitatea realizării echilibrului bugetar. În concepția adeptilor teoriei bugetelor ciclice, realizarea echilibrului la nivelul unui ciclu economic ar fi posibilă prin folosirea unor tehnici specifice, cum ar fi: constituirea unor fonduri de rezervă, a unor fonduri de egalizare și folosirea amortizării alternative a datoriei publice. Se propune, astfel, compensarea deficitelor bugetare înregistrate în perioadele de depresiune cu excedentele înregistrate în perioadele de expansiune a activității economice. Asigurarea echilibrului ar fi posibilă prin folosirea tehnicii de constituirea unui fond de rezervă bugetară pe seama încasărilor din impozite obținute în perioadele de prosperitate ale ciclului economic. Perioada dată a ciclului economic se caracterizează prin creșterea producției, creșterea încasărilor din impozite și implicit sporirea produsului intern brut. În aceste condiții, nu trebuie să se opteze pentru reducerea fiscală, ci dimpotrivă nivelul fiscalității trebuie să rămână nemodificat, ceea ce în cazul unei baze de impozitare mai mari conduce la apariția unui excedent de venituri, ce ar alimenta un fond de rezervă bugetară.

Echilibrul este o noțiune centrală a analizei economice moderne. Ea descrie situații despre care analiza economică nu pretinde că s-ar realiza întotdeauna, dar care stimulează înru realizarea studiilor situațiilor concrete. Astfel aceasta constituie un element esențial în dezvoltarea diferitor teorii, care se vor deosebi anume prin noțiunea de echilibru luate ca referință.

Bugetul este un tablou comparativ al veniturilor și cheltuielilor publice aferente perioadei la care se referă și în același timp se prezintă ca un act de previziune administrativă. Practica execuției bugetare confirmă că bugetul trebuie să reflecte cât mai real posibil resursele ce pot fi mobilizate, dar destinația acestora, să permită compararea la finele exercițiului bugetar a veniturilor încasate și a cheltuielilor efectuate.

În conformitate cu publicațiile, materialele analitice și concepțiile economist recunoscut român Iulian Văcărel, principiul echilibrului bugetar impune ca acoperirea cheltuielilor statului să se realizeze doar pe seama

Along with the existence of above mentioned principles in the theory of functional finance came out another feature of the budget balance - giving up on balancing the annual budget and switching to balance the budget at the level of economic cycle, through the preparation of multi-annual budgets. Using the technique of cyclical budget involves making balance between income and government expenditure through a multi-annual budget, taking into account the variations of government revenue of an economic cycle and ignoring establishment of the balance of the annual budget.

Relying on cyclical economic theory, economists who support the functionality of finance, in periods of economic prosperity, have noticed a tendency of increasing tax revenues and government revenues. Increasing of governmental revenue is the result of rapid growth of gross domestic product. In periods of depression, conversely restriction of economic activity generates a reduction of government revenue, with bending possibility of achieving budget balance. In conception of followers of cyclical budgets theory, achieving balance at the level of economic cycle would be possible by using techniques such as: establishment of reserve funds, equalization of funds and utilization of alternative public debt amortization fund. It is proposed, therefore, compensation deficits recorded during periods of depression with surpluses recorded in periods of expansion of economic activity. Balancing would be possible using the technique of setting a budget reserve fund into account tax revenue obtained during the prosperity of the economic cycle. Specific period of economic cycle is characterized by increased production, increased tax revenue and hence increase gross domestic product. Under these conditions should not opt for tax relief, but rather the tax should remain unchanged, a higher tax base produces surplus of income that would power a budget reserve fund.

The equilibrium is a central concept of modern economic analysis. It describes the situations about which economic analysis does not claim that it would always do, but it attempt into studding of practical situations. So it is an essential element in the development of various theories, which will differ through the concept of equilibrium that is taken as reference.

The budget is a picture of public revenues and expenditures compared to the period to which it relates and at the same time is presented as an act of administrative foresight. The practice of budget execution confirms that the budget should reflect realistic as possible, resources that can be mobilized, but their destination, to allow comparison at the end of year of revenue received and expenditure incurred.

According to publications, analytical materials and concepts of an Romanian economist Iulian Vacarel, principle of budgetary balance requires that, state expenses to be carried out only based on of its ordinary income. Undoubtedly budget must enable analysis of revenue and expenditure by sources and destinations. These requirements are specific to classical budget

veniturilor ordinare ale acestuia. Fără îndoială bugetul trebuie să ofere posibilitatea analizei veniturilor pe surse de proveniență și a cheltuielilor pe destinații. Aceste cerințe sunt specifice principiilor bugetare clasice – unitatea, universalitatea, anualitatea, specializarea bugetară și echilibrarea a celor mai importante compartimente ale bugetului – veniturilor și cheltuielilor.

Anualitatea și echilibrul bugetului reflectă lăgături reciproce strânse, având drept rezultat echilibrul anual al bugetului, considerat drept "principiul de aur al gestiunii bugetare". Raportul între volumul veniturilor bugetare și totalul cheltuielilor publice se generalizează în echilibru bugetar și prezintă o parte integrală a echilibrului financiar. Alegerea acestui raport optim prezintă o importanță deosebită pentru determinarea dimensiunilor echilibrului între venituri și cheltuieli care reflectă construcția bugetară pe bază de deficit.

Teoriile echilibrului bugetar se pot grupa în două concepții privind semnificația acestora. Prima concepție clasică prevede asigurarea obligatorie a echilibrului financiar în cadrul întregii politici financiare a autorităților publice, dar a doua concepție modernă prevede decalajul dintre venituri și cheltuieli bugetare, care apar prin intermediu împrumuturilor de stat și prin acoperirea deficitelor bugetare. Acest decalaj apare și în cazul când datoriile preluate de stat pe baza legislativă analogic influențează deficitul bugetar.

Folosind metoda monografică în investigațiile anului curent au fost descoperite diferite poziții a autorilor, școli și direcții conceptuale în știința europeană și mondială a teoriilor consacrate problemei echilibrului bugetar.

Teoriile examinate de savanții români pot fi divizate în școala lui Iulian Văcărel (Gh. D. Bistriceanu, F. Bercea, G. Anghelache, M. Bodnar, F. Georgescu) și școala a Tatiane Moșteanu (M. Vuță, E. Cămeanu, G. Attila, D. Vasileșu, B. Savelciuc), pornesc de la o serie de ipoteze de lucru, care generează dezechilibru bugetar.

Conform Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar al Republicii Moldova, scopurile bugetului de stat prevăd asigurarea echilibrului bugetar necesar pentru menținerea unei situații macroeconomice stabile a statului, facilitând în consecință stabilitatea monedei naționale, prețurilor, salariilor și dezvoltarea durabilă a economiei.

Echilibrul bugetar în alte țări europene se referă la întocmirea unor bugete balansate sau la păstrarea echilibrului în perioada de execuție a bugetului. Concepte teoretice a echilibrului nerespectându-se au determinat recurgere la diferite schimbări conceptuale.

Spre exemplu, după cum este menționat mai sus în Germania întocmirea a două bugete, unul ordinar echilibrat și altul extraordinar deficitar, care putea fi echilibrat prin folosirea veniturilor provenite din împrumuturi sau emisiune monetară, în Franța echilibrul este asigurat de operațiunea debuetizare, dar în Suedia și alte țări scandinave echilibrarea se realizează prin intermediu bugetelor ciclice. În ultimii ani majoritatea statelor au elaborat și prezentat parlamentelor spre aprobare bugete deficitare, renunțând în așa mod la aplicarea în practică a conceptului echilibrului bugetar.

Reieșind din analiza comparativă a acestor surse

principles - unity, universality, annuality, specializing in balancing the budget and the most important sections of the budget - revenue and expenditure.

Annuity and budgetary balance reflects close links, with the result balance of the annual budget considered to be "golden principle of budgetary management." Correlation between amount of budget revenues and total government expenditure are generalized in budgetary balance and submit an integral part of financial balance. Choosing its optimal correlation has its particular importance for identification of the size of balance between revenue and expenditure which reflects the basic construction of the deficit.

Theories of budget balance can be divided into two views about their significance. The first is classical concept which requires compulsory insurance of financial balance throughout the financial policy of public authorities, but the second one is modern concept which requires existing of the gap between revenues and expenditures, which occur through state loans and covering of budget deficits. This gap occurs when liabilities taken over by the state taken on legislative base analogical influence budget deficit.

Using the method of monographic investigations of current year were found various positions of the authors, schools and directions of conceptual theories of European and world science devoted to the problem of budget balance.

Romanian scientists examined theories can be divided into school of Văcărel Mian (D. Gh Bistriceanu, F. Bercea, G. Anghelache, M. Bodnar, F. Georgescu) and Tatiana's Moșteanu school (Vuță M., E. Cămeanu, Attila G., D. Vasileșu, B. Savelciuc), start with a series of working hypotheses, which generates budgetary disequilibrium.

According to the Law on budgetary system and budgetary process of the Republic of Moldova, goals provided of the state budget is to ensure budget balance needed to maintain a stable macroeconomic situation of the state, as a consequence facilitating the stability of national currency, prices, wages and sustainable development of economy.

Budget balance in other European countries relates to the preparation of balanced budgets or keeping balance, during budget implementation. The theoretical concepts of equilibrium have led to the resourcing of various conceptual change.

For example, as mentioned above in Germany where preparing two budgets, one ordinary balanced and one extraordinary with deficit which could be balanced by using income from loans or from emission of paper money, in France the balance is provided by operation „debugetizare" but in Sweden and other Scandinavian countries is done through cyclical budget balance. In recent years most countries have developed and submitted for approval to the parliament deficient budgets giving up in this way on practical application of the concept of budgetary balance.

Taking into consideration the comparative analysis of these sources which wildly reflects the reality of

examenate care reflectă în mod amplu realitatea experiența europene, se poate de concluzionat că teoriile fundamentale privind echilibrul bugetar sunt următoarele: teoria convențională, echivalența ricardiană și joc Ponzi.

Teoria convențională privind echilibrul bugetar

Fiind de acord și susținând concepte de bază formulate de economiștii români, membrii școlii Tatiane Moșteanu în conformitate cu care teoria convențională a echilibrului bugetar reprezintă o modalitate de a analiza echilibrul bugetar, pornindu-se de la deficitul bugetar, în scopul evidențierii efectelor generate de către acesta asupra economiei, formării capitalului și produsului intern brut.

Este necesar de a accentua faptul că în cadrul acestei teorii, s-a considerat că nivelul cheltuielilor publice nu este afectat de politica privind datoria guvernamentală, volumul acestora rămânând nemodificat, în timp ce impozitele și taxele înregistrează o scădere. Această reducere temporară a impozitelor și taxelor este urmată în viitor de o creștere a acestora, corespunzător valorii curente a datoriei. Este de o mare importanță de a sublinia luarea în considerare și al doilea caz, când impactul asupra economiei se realizează în termen scurt. Aceasta ne dă posibilitate de a considera că deficitul bugetar este cauzat, pe de o parte, de menținerea cheltuielilor la un nivel constant și, pe de altă parte, de reducerea veniturilor din impozite și taxe. Politica dată fără nici o îndoială, va duce la creșterea veniturilor populației, fapt ce generează îmbunătățirea nivelului de trai. Astfel, creșterea veniturilor consumatorilor finali determină creșterea cererii de bunuri și servicii.

Când impactul asupra economiei însă, se desfășoară pe termen lung promovarea aceleiași politici bugetare de către guvern are ca rezultat obținerea deficitului bugetar, reducerii economisirii publice și consecințelor acesteia. Identitatea dată poate fi obținută prin câteva modalități complementare: creșterea economisirii private, reducerea investițiilor în țară, scăderea investițiilor nete străine.

Echivalența ricardiană

Echivalența ricardiană este o teorie a neutralității, care include în sine două concepte fundamentale: constrângerea deficitului bugetar și ipoteza venitului permanent.

În timp ce este promovată de guvern o politică de reducerea a impozitelor în condiție de menținere la un nivel stabil a cheltuielilor publice, teoria a neutralității, prevede că consumul și acumularea de capital nu sunt influențate de politica de stat.

Caracteristicile distinctive a acestui concept evidențiază o creștere a economiilor private de mărime egală cu suma reducerii impozitelor. Concomitent cu aceasta economisirea națională rămâne la același nivel ca și ceilalți macroindicatori.

Contrar acestui concept ,pe de altă parte, analiza convențională presupune, că politica sus specificată, condiționează reducerea economisirii naționale și acumulării de capital.

Jocul (Schema) Ponzi

O noua abordare teoretică a echilibrului bugetului și corectării deficitului este Jocul (Schema) Ponzi. Ea poate fi realizată de către stat prin schimbarea nivelului a datoriei, fără a majora impozitele. Această tendință are loc, dacă ritmul de creștere economică întrece rata dobânzii la

European experience, it can be concluded that fundamental theories concerning budget balance are as follows: conventional theory, Ricardian equivalence and Ponzi game.

Conventional theory concerning budget balance

Being agree and supporting basic concepts formulated by Romanian economists, Tatiana's Moșteanu school members in accordance with conventional theory of the budget balance, it is a way to analyze the balance budget, starting from budget deficit in order to highlight the effects generated by this on the economy, capital formation and gross domestic product.

Is necessary to point out that in this theory, it was considered that the level of public spending is not affected by government debt policy, its volume remained unchanged, while taxes are decreasing. This temporary reduction in taxes is followed by an increasing in future, according to the present value of debt. It is of high importance to highlight the consideration and the second case, when the impact on the economy is realized in the short term. This allows to consider that the budget deficit is caused, on the one hand, by maintaining of expenses at a constant level and, on the other hand, by reducing income taxes. Without any doubts this kind of policy will lead in to increasing of householders incomes, which will generate improving of living standards. So, income growth will increase the demand for final consumer goods and services.

However, when the impact on the economy takes place on long-term, promotion of the same government policy has as a result obtaining of budget deficit, reducing of government savings and its consequences. Given identity can be achieved through several complementary ways: increasing of private savings, reducing of investments in the country, reducing of foreign net investments.

Ricardian equivalence

Ricardian equivalence is a theory of neutrality, which includes two fundamental concepts: constraining of budget deficit and hypothesis of permanent income.

While it is promoted by government policy of reducing taxes in the condition of maintaining at a stable level of public expenditure, the theory of neutrality, says that consumption and accumulation of capital are not influenced by state policy.

The distinctive characteristics of this concept emphasizes an increasing of private savings in equal amount with amount of reducing of taxes. Simultaneously with this, national savings stay at the same level as others macroeconomic indicators.

Contrary to this concept, on the other hand, conventional analysis assumed that the policy specified above, conducts in to reducing of national saving and capital accumulation.

Ponzi's Game (Scheme)

A new theoretical approach to balance the budget and deficit correction is Ponzi game (scheme). It can be done by the state by changing the level of debt, not by increasing the taxes. This trend occurs if economic growth exceeds the interest rate on loans provided to

împrumuturile prevăzute pentru finanțarea datoriei publice. Conceptul îndatorării excesive este bazat pe ipoteza potrivită căreia, această datorie externă reduce tendința de investire în țara debitoare, ce permite identificarea condițiilor, în care micșorarea datoriei stimulează investițiile în țara debitoare.

Printre concepțiile de abordarea echilibrului bugetar se pot delimita unele teorii cu impact în cercetarea științifică problemelor bugetare în anumite etape a evoluției dezvoltării moderne.

Prima **teorie sistematică a deficitului bugetar** a fost investigată în contextul doctrinei intervenționist-statale, având la bază utilizarea instrumentelor financiare (fiscal-bugetare) în scopul stimulării a creșterii economice și a contradicție a factorilor dezechilibranți specifici. Autorii acestei teorii sunt considerați James Keynes și William Beveridge, care au studiat problematica bugetului de stat. Teoria deficitului bugetar sistematic pornește de la ideea că realizarea echilibrului general este posibilă și pe calea promovării deficitului bugetar finanțat din resurse extraordinare. În acest sens, W.Beveridge afirmă că statul are sarcina să redreseze economia națională când aceasta se confruntă cu declinul. În această condiție statul trebuie să considere creșterea cheltuielilor publice, inclusiv a investițiilor publice finanțate din împrumuturi de stat. Concomitent în plan secundar el trebuie să diminueze impozitele suportate de antreprenori privați, pentru a stimula investițiile și consumul. Aceasta ar însemna că odată cu relansarea producției va avea loc o creștere a bazei de venituri, care devine un suport al creșterii resurselor bugetare curente și reducerea deficitului anterior.

Potrivit teoriei deficitului bugetar sistematic, când creșterea respectivă se bazează pe finanțarea cheltuielilor publice din împrumuturi și pomovat de Guvern, acel deficit bugetar ar putea fi eliminat prin creșterea încasărilor normale și prin diminuarea cheltuielilor publice.

Deci, deficitul bugetar ar urma să fie acceptat și finanțat din resurse extraordinare până la relansarea economiei stagnante sau în declin care va asigura revenirea la starea de echilibru bugetar pe baza veniturilor curente obișnuite.

A doua **teoria bugetelor ciclice** se bazează pe concept că echilibrul bugetar trebuie asigurat, dar nu în fiecare an în parte, însă la nivelul unui ciclu economic complet. Ideea acestei teorii susține că este convenabil realizarea excedentelor bugetare în anii de prosperitate, în scopul acoperirii dimensiunii deficitelor din excedentele realizate în anii de creștere economică.

Avantajul sistemului bugetelor ciclice constă în faptul că acesta permite o oarecare regularizare a ciclurilor economice, însă există mari dificultăți în aplicarea acestei teorii în practică. În primul rând, nu există posibilități certe de estimare a momentului declanșării crizelor economice, a duratei și a intensității lor.

A treia **teorie a deficitului bugetar a economiei naționale** se bazează pe idee că bugetul de stat, ca document concentrând veniturile și cheltuielile statului, reprezintă și un început de planificare la nivel macroeconomic fiind bază pentru deciziile de politică generală. Se apreciază că bugetul de stat ar putea fi folosit

finance public debt. Indebtedness concept is based on the assumption that this external debt reduces the tendency to invest in the debtor country, which allows the identification of conditions in which debt reduction stimulates investment in the debtor country.

Among concepts which address the budget balance can be delimited in some theories with impact in scientific research budget problems at certain stages of the evolution of modern development.

First theory of systematic budget deficit was investigated in the context of interventionist-state doctrine, based on financial instruments (fiscal budget) to stimulate growth and contradiction of the unbalanced specific factors. The authors of this theory are considered James Keynes and William Beveridge, who studied the state budget issues. Theory of systematic deficit is based on the idea that it is possible to achieve general equilibrium towards promotion of the budget deficit financed by extraordinary resources. In this regard, W. Beveridge said that the state has the task to recover the national economy when it faces decline. In this ambiance the state should consider increasing of public expenditure, including public investment financed by state loans. Simultaneously in the background it should reduce taxes paid by private entrepreneurs, to stimulate investment and consumption. This would mean that with the recovery of production will take place increasing of revenue base, which becomes a support of current growth of budget income and reduction of previous deficit.

According to the theory of systematic budget deficit, when growth is based on the financing of public spending from loans and supported by the government, that deficit could be eliminated through normal growth collections and reducing of public spending.

So, the budget deficit would be accepted arid financed by extraordinary resources until the economical recovery of declining economy that will ensure a returning to the steady state of budget balance based on regular current income.

The second is theory of budget cycle which is based on the concept that the budget balance must be ensured, but not every year, in part, but at the level of full economic cycle. The idea of this theory claims that it is convenient achieving surpluses of the budgets in the years of prosperity in order to cover deficits from surpluses achieved during growth.

The advantage of cyclical budget system is that it allows some regulation of the economic cycles, but there are difficulties in applying of this theory in practice. First of all, there are no certain possibilities to estimate the moment onset of economic crisis, their duration and intensity.

A third theory of the budget deficit of national economy is based on the idea that state budget as a document which focus state revenue and expenditure, represents a macroeconomic plan which is a basic step for general policy decisions. It is estimated that the state budget could be used as a prevision tool, not only in the area of the limited income arid government spending on

ca un instrument al previziunii, nu numai în sfera restrânsă a veniturilor și cheltuielilor statului, pe câte un an bugetar, ci printr-o extensie a sa, atât în timp (pe mai mulți ani), cât și la scara economiei naționale. Bugetul economic al națiunii reflectă, pe lângă veniturile și cheltuielile statului, în mod sintetic, ansamblul proceselor de formare, distribuție și utilizare a produsului național, inclusiv relațiile cu exteriorul.

Teoria bugetului economiei naționale se înscrie pe această linie și prezintă bugetul într-o accepțiune mult mai largă, aceea de document de prevedere și estimatii orientative asupra evoluției economiei naționale. La nivelul autorităților publice naționale se contură un instrument de reflectare și urmărire a proceselor de formare, repartizare, consum și echilibrare concretizate printr-un sistem de indicatori. Totalitatea indicatorilor descriu evoluția pe anul în curs și previziunile pentru anul următor cu privire la echilibrul bugetar ca o parte a echilibrului financiar a economiei naționale.

Teoriile bugetului economiei naționale, confirmă utilitatea acestui instrument de orientare macroeconomică în formarea unei economii balansate și coordonare a factorilor implicați în echilibrul bugetar. El oferă un suport necesar fundamentării deciziilor bugetar-financiare și economico-administrative luate de autoritățile publice, cu impact major asupra echilibrării sistemului financiar ca premisă a creșterii stabile și durabile a economiei naționale.

one budget year, but as an extension of it, both in time (several years) as well as at scale of economy. Nation's economic budget reflects beside budget revenues and expenses, synthetically, whole formation process, distribution and utilization of national product, including foreign relations.

The theory of national economy budget shall be entered on this line and presents a budget much wider understanding, that the document which provide estimations and guidance on national economic development. At level of national public authorities is an instrument of reflection and tracking of processes of formation, distribution, consumption and balancing concretized through a system of indicators. Totality of indicators describe evolution of in the current year and the outlook for next year with regard to balancing the budget as part of the financial balance of the national economy.

Theories of national economy budget, confirms the usefulness of this instrument of macroeconomic orientation in the formation of a balanced economy, and coordination of involved factors in the budgetary balance. It provides a necessary support for making financial-budgeting and economic-administrative decisions taken by public authorities with a major impact on the balancing the financial system as a precondition stable and lasting growth of the national economy.

Bibliografie/Bibliography

1. Law on the budgetary system and budgetary process no. 847-XIII from 24.05.96, Official Monitor of the Republic of Moldova nr.19-20/197 from 27/03/1997;
2. DĂIANU, Daniel, VRÂNCEANU, Radu, Romania and the EU, Ed Polirom, Iasi 2002;
3. MICU, Ionel, Economy and government policies, Ed. Era, Bucharest, 1999;
4. MOȘTEANU, Tatiana (coordinator), Budget and public treasury, Ed. Universitară, Bucharest, 2004;
5. STOIJAN, Theodor, TĂTĂRCAN, Raluca, European integration and fiscal policy, Ed. Infomarket, Brasov, 2002;
6. VĂCĂREL, Iulian (coordinator) Public Finance, Fifth Edition, Ed. Teaching and Teacher R.A., Bucharest, 2006;
7. VĂCĂREL, Iulian, Economic and Financial Politics, Ed. Economic, Bucharest, 1996.